

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 15 Rhagfyr, 2025.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg); N. Ireland (Is-gadeirydd ac Aelod Lleyg); Y Cynghorwyr B. Dodd, E. Goodjohn, M.J. Hooper, J. Protheroe ac N.J. Wood; ac M. Evans (Aelod Lleyg).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), C.P. Franks, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd) ac R. Hendicott (Sylwedwr – Pwyllgor Safonau).

510 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

511 YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cyngorydd G. Ball.

512 COFNODION –

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Tachwedd, 2025 fel cofnod cywir.

513 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

514 ADRODDIAD CANOL BLWYDDYN RHEOLI'R TRYSORLYS 2025/26 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 20 Tachwedd, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, fe'i

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi Adroddiad Canol Blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2025/26.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

515 LLETY DROS DRO: ARGYFWNG HIRDYMOR? (CAC) –

Ar gyfer yr eitem hon, croesawodd y Cadeirydd Samantha Clements (Archwilio Cymru) a Phennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu'r Cyngor.

Amlinellodd yr adroddiad fod adolygiad Archwilio Cymru o Lety Dros Dro, a gynhaliwyd rhwng Medi 2024 ac Ebrill 2025, wedi edrych ar y gost a'r cynnydd yn y galw am lety dros dro, yn ogystal â nodi cyfleoedd i wella gwerth am arian dulliau cynghorau. Mae Atodiad A i'r adroddiad yn nodi cwpas archwilio manwl a chanfyddiadau allweddol yr adolygiad.

Cynhaliwyd yr adolygiad i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol, yn benodol rhaglen o astudiaethau gwerth am arian gyda'r nod o wella economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd cyrff cyhoeddus yng Nghymru fel sy'n ofynnol gan Adran 41 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Dilynodd yr adolygiad archwiliadau blaenorol a gynhaliwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar y galw ynghylch Digartrefedd, Cysgu ar y Stryd a Thlodi.

Daeth Archwilio Cymru i'r casgliad:

"Mae cynghorau yn gwario llawer o arian ar lety dros dro nad yw'n diwallu anghenion pobl yn aml.

Mae cynghorau wedi gwneud cynnydd cyfyngedig wrth wella atal digartrefedd i gyflawni canlyniadau gwell a lleihau costau.

Mae yna ddulliau y gallai cynghorau eu defnyddio i wella'r sefyllfa bresennol."

Gwnaed yr argymhellion mewn perthynas â'r adolygiad a fanylwyd yn Atodiad A i'r adroddiad.

Mewn ymateb i'r argymhellion, roedd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol a Phennaeth y Gwasanaethau Tai ac Adeiladu wedi datblygu cynllun gweithredu a fyddai'n cael ei symud ymlaen gan y Cyngor. Roedd hyn wedi'i atodi yn Atodiad C i'r adroddiad.

Roedd y Cyngor yn monitro a meincnodi gwariant ar wasanaethau digartrefedd yn rheolaidd gydag Awdurdodau eraill yng Nghymru, ac roedd hyn yn dangos bod y Cyngor ar hyn o bryd yn Awdurdod cost isel ar gyfer gwasanaethau digartrefedd, a oedd yn cynnwys gwariant llety dros dro. Ers i'r Cyngor roi'r gorau i ddefnyddio Gwely a Brecwast (B&B) ar gyfer y rhan fwyaf o'i anghenion llety dros dro, roedd gwariant wedi gostwng o £3.277m yn 2024/25 i £298k yn hanner cyntaf 2025/26.

Roedd Atodiad B i'r adroddiad yn cynnwys gwybodaeth ategol a oedd yn dystiolaeth i'r perfformiad hwnnw.

Yn unol â threfniadau monitro perfformiad y Cyngor, byddai'r cynnydd yn erbyn meysydd gwella rheoleiddiol yn cael ei fonitro drwy Draciwr Mewnwelediad y Bwrdd Mewnwelediad Strategol. Byddai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn parhau i gael gwybod am gynnydd yn erbyn meysydd gwella rheoleiddiol y Cyngor trwy ddiweddariadau rheolaidd ar gynnydd rheoleiddiol, gyda'r Cabinet yn cael goruchwyliaeth derfynol. Byddai'r cynnydd hefyd yn cael ei fonitro gan Archwilio Cymru fel rhan o raglen waith archwilio flynyddol y Cyngor.

Gofynnwyd i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried cynnwys yr adroddiad atodedig (Atodiad A), gwybodaeth leol ategol (Atodiad B) gydag unrhyw argymhellion / sylwadau'n cael eu cyfeirio at y Cabinet iddo eu hystyried a chymeradwyo'r camau arfaethedig i fynd i'r afael â'r argymhellion.

Nodwyd bod y Bil Digartrefedd a Dyrannu Tai Cymdeithasol newydd yn gosod gofynion ychwanegol ar y Cyngor, ac a fyddai'n arwain at ofynion staffio ychwanegol i fodloni'r gofynion cyfreithiol yn y Ddeddf newydd. Ni fyddai unrhyw gyllid ychwanegol yn dod ymlaen i gefnogi'r gofynion ychwanegol ac roedd y Cyngor wedi nodi pwysau cost sylweddol i gynorthwyo pontio o ddull adweithiol at atal yn gyntaf. Roedd y pwysau cost hyn wedi'u cyflwyno a byddent yn cael eu hystyried fel rhan o rownd gyllideb 2026/27 y Cyngor.

Holodd y Cynghorydd M. Hooper am ymagwedd y Cyngor at sicrhau ei fod yn osgoi trosglwyddo costau i wasanaethau eraill, er enghraifft materion a achosir i deuluoedd oherwydd eu bod wedi eu rhoi mewn lleoliad llety amhriodol. Cyfeiriodd y Cynghorydd Hooper hefyd at adeiladau modiwlaid a gofynnodd a oedd unrhyw gyfleoedd ar gyfer yr adeiladau llety ar raddfa fach hynny. Dywedodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau nad oedd yr un ohonynt wedi'u lleoli mewn llety gwely a brecwast eleni. Roedd y fframwaith deddfwriaethol newydd yn ystyried addasrwydd y llety ac anghenion teuluoedd, felly byddai cyfrifoldebau ychwanegol ar awdurdodau lleol i sicrhau nad oedd costau'n cael eu trosglwyddo. O ran adeiladau ar raddfa fach, roedd y Cyngor ar hyn o bryd yn cynnal arolwg o rai o'i safleoedd garej mwy i weld a oedd unrhyw un yn addas. Byddai adroddiad ar hynny yn cael ei ystyried gan y Cabinet yn y flwyddyn newydd. Yn y dyfodol, byddai posibilrwydd hefyd i adleoli'r unedau modiwlaid a ddefnyddiwyd ar gyfer llety ar hen safle Ysgol Eagleswell yn Llanilltud Fawr.

Cyfeiriodd y Cynghorydd J. Protheroe at achos yr oedd hi'n ymwybodol ohono yn ymwneud â phensiynwr digartref a gafodd ei roi mewn llety, ond bu'n rhaid rhoi eu ci anwes yn rhywle arall am bythefnos. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau y byddai nifer y bobl yn y sefyllfa honno yn gymharol fach, a byddai'r Cyngor yn osgoi defnyddio llety dros dro pe bai ateb parhaol ar gael. Fodd bynnag, nid oedd rhai mathau o lety yn caniatáu anifeiliaid anwes. Byddai'r Cyngor fel arfer yn cael ystod o opsiynau a allai weddu i grŵp cleientiaid penodol yn fwy nag eraill a byddai'r Cyngor yn ceisio darparu ar gyfer anghenion unigolyn cyn belled â phosibl.

Cyfeiriodd y Cadeirydd, G. Chapman, at baragraff 2.6 o'r adroddiad a oedd yn tynnu sylw at y gostyngiad mewn gwariant ar lety gwely a brecwast. Er bod hynny'n gadarnhaol yn gyffredinol, byddai canlyniad ar ran arall o gyllideb y Cyngor, er enghraifft gwariant cyfalaf newydd ar gyfer adleoli'r adeiladau modiwlaid yn Llanilltud Fawr. Amlinellodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau fod y Cyngor yn defnyddio llawer o'r adnoddau cyfalaf ar lety dros dro. Yn ogystal, roedd gan y Cyngor ffrwd refeniw a fyddai'n gwneud y defnydd o lety dros dro yn niwtral o ran cost. Roedd y Cyngor wedi gallu denu landlordiaid sector preifat i'r ardal, er enghraifft ar Heol Caerdydd, roedd un o'r landlordiaid wedi prynu hen Dŷ Amlfeddiannaeth sylweddol i ddarparu cynllun tai â chymorth 24 awr i gleientiaid ag anghenion bregus. Ar ben hynny, defnyddiwyd y Grant Cyfalaf Llety Trosiannol gan Lywodraeth Cymru i gefnogi ystod o gynlluniau gan gynnwys caffael anheddau presennol, trosi adeiladau amhreswyl yn dai a helpu i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd.

Cwestiynodd G. Chapman hefyd faint o bwysau cost ar gyfer y ddeddfwriaeth digartrefedd newydd ac adnoddau staff ychwanegol. Mewn ymateb, cynghorodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau fod pwysau cost o oddeutu £200k wedi'i nodi ar gyfer datblygu Tîm Atal newydd.

Cytunodd y Pwyllgor ei bod yn berthnasol codi pryder gyda Llywodraeth Cymru gan nad oedd unrhyw gyllid ychwanegol wedi'i ddarparu i awdurdodau lleol mewn perthynas â'r ddeddfwriaeth newydd ar gyfer Digartrefedd a Dyrannu Tai Cymdeithasol. Cytunodd y Pwyllgor hefyd i gais yn gofyn i'r Cabinet ysgrifennu i Lywodraeth Cymru ar yr un mater.

Wedi hynny, cafodd ei

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid canfyddiadau adolygiad Archwilio Cymru o'r Llety Dros Dro (Atodiad A i'r adroddiad), y wybodaeth leol ategol a fanylir yn (Atodiad B i'r adroddiad) a'r ymateb i ganfyddiadau'r adolygiad ac argymhellion Archwilio Cymru (Atodiad C i'r adroddiad), yn cael eu nodi.

(2) Y dylid argymhellion adolygiad Archwilio Cymru yn cael eu hychwanegu at yr adroddiad Orlhain Rheoleiddiol.

(3) Y dylid yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w oruchwylio a'i gymeradwyo, gyda'r Cabinet hefyd yn cael gwybod am farn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mewn perthynas â'r canlynol:

- I'r Cabinet ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i fynegi pryder nad oes unrhyw gyllid ychwanegol wedi'i ddarparu i Awdurdodau Lleol mewn perthynas â'r darn newydd o ddeddfwriaeth.

(4) Y dylid Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio hefyd yn ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i fynegi pryder nad oes unrhyw gyllid ychwanegol wedi'i ddarparu i Awdurdodau Lleol mewn perthynas â'r darn newydd o ddeddfwriaeth.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1-4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

516 RISG GORFFORAETHOL: DIWEDDARIAD CHWARTER 2 (CAC) –

Rhoddodd yr adroddiad drosolwg i'r Aelodau o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol ar gyfer Chwarter 2 (1 Gorffennaf - 30 Medi, 2025). Roedd yr adroddiad hefyd yn adlewyrchu ystyriaeth y Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) o'r argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor hwn yn dilyn cyfnod Chwarter 1 2025/26 yn ymwneud â risgiau yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Roedd gan y Gofrestr Risgiau Corfforaethol gyfanswm o ddeuddeg risg wedi'u nodi. Roedd gan un risg sgôr uchel iawn, pum risg wedi'u sgorio'n uchel, tri risg wedi'u sgorio canolig / uchel, a thri risg wedi'u sgorio canolig ar y Gofrestr.

Nododd y Pwyllgor o agenda y Cabinet ar 18 Rhagfyr 2025, fod adroddiad ar Ddiffygion Ysgolion i'w ystyried. O fewn yr adroddiad hwnnw roedd argymhelliad y dylid cyfeirio adroddiad y Cabinet (gan gynnwys adolygiad a gynhaliwyd gan Archwilio Cymru) at y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w ystyried. Byddai'r adroddiad hwnnw'n cael ei ystyried yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor hwn. Ar hyn o bryd roedd y sefyllfa ynghylch diffygion ysgolion wedi'i chynnwys o fewn y risg Adnoddau Ariannol ar y Gofrestr.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at baragraff 2.2 o'r adroddiad ynglŷn â'r penderfyniad a wnaed gan ABP i dynnu'n ôl o ddarparu marina fel rhan o raglen Codi'r Gwastad Bro Morgannwg ac roedd yn falch bod diweddariad yn cael ei gynllunio ar gyfer adroddiad Cofrestr Risgiau Chwarter 3.

Dywedodd y Cynghorydd M. Hooper am gyfeiriad teithio ar gyfer y risg o argyfwng newid hinsawdd a natur, a holodd a oedd unrhyw asesiad o'r effaith bosibl yn dilyn newid yn y dirwedd wleidyddol o etholiadau'r Senedd yn 2026. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y byddai gwyliadwriaeth fanwl ar bolisiâu'r pleidiau gwleidyddol perthnasol, gyda'r Gofrestr Risgiau yn cael ei hadolygu ar ôl i unrhyw lywodraeth newydd ddod i rym.

Mewn ymateb i ymholiad gan y Cynghorydd Hooper ynghylch a oedd angen ailasesu'r risg Seiberddiogelwch o ystyried ymosodiadau diweddar ar Jaguar Land Rover a Marks and Spencer, dywedodd y Cyfarwyddwr fod y Cyngor fel sefydliad yn ymwybodol iawn o'r risgiau. Cynghorodd y Cyfarwyddwr mai ef oedd Cadeirydd Bwrdd Llywodraethu Gwybodaeth y Cyngor a gyfarfu yn fisol, ac a fyddai'n edrych yn fanwl ar ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig â seiberddiogelwch posibl. Yn ogystal, byddai'r Cyngor hefyd yn ystyried rhai cynigion buddsoddi o ran meddalwedd diogelwch ac roedd rhaglen o fudo i weinyddion cwmwl.

Gan aros ar y thema Seiberddiogelwch, holodd M. Evans (Aelod Lleyg) asesiad risg trydydd partïon y bu'r Cyngor yn gweithio gyda nhw. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai diweddariadau'r Gofrestr Risgiau yn y dyfodol yn adlewyrchu

rhywfaint o'r gwaith gyda thrydydd partïon, a gwmpesir yn bennaf yn y prosesau rhannu data ac asesu effaith preifatrwydd data.

Dywedodd M. Evans (Aelod Lleyg) y rhagwelir tri neu bedwar o'r risgiau uchaf i gynyddu a gofynnodd am rywfaith o eglurhad ar sut y gwnaeth mewnwelediad lunio proffil risg cyffredinol ac amgylchedd rheoli y Cyngor. Cynghorodd y Cyfarwyddwr, o ran y darlun holistaidd, ar gyfer rhai risgiau y gallai effeithiolrwydd sgôr rheoli fod yn gymharol isel, nad oedd o reidrwydd yn golygu bod y Cyngor yn aneffeithiol wrth reoli'r risg. Fel arfer, roedd y sgôr isel i lawr i lefel dylanwad y Cyngor gyda'r risg yn aml y tu allan i reolaeth uniongyrchol y Cyngor oherwydd polisi neu ddeddfwriaeth. Byddai'r Gofrestr Risgiau yn un o'r prif ddylanwadau y tu ôl i broses gyllideb y Cyngor gyda chyllid ychwanegol yn cael ei ddarparu i feysydd risg uchaf a buddsoddiadau cyfalaf pellach.

Wedi hynny, cafodd ei

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid yr ymatebion yn dilyn ystyried y sylwadau a gyfeiriwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (Atodiad A i'r adroddiad) yn cael eu nodi.
- (2) Y dylid sefyllfa risgiau corfforaethol Chwarter 2 (1 Gorffennaf i 30 Medi 2025) fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad Crynodeb Risg (Atodiad B i'r adroddiad) yn cael ei nodi.
- (3) Y dylid sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried. Y sylwadau sy'n ymwneud â'r canlynol:
 - Amlygu'r risgiau cynyddol sy'n gysylltiedig â phrosiectau mawr, seiberddiogelwch ac argyfwng newid hinsawdd / natur.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1-3) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

517 CYNNYDD CHWARTER 2 2025/26 YN ERBYN ARGYMHELLION RHEOLEIDDIO ALLANOL (CAC) –

Amlinellodd yr adroddiad (a Thraciwr Insight y Bwrdd Mewnwelediad Strategol (BMS)) a atodwyd i bapurau cefndir yr adroddiad fel Atodiad 1) gynnydd y Cyngor hyd yma (Mis Awst 2025) yn erbyn ei holl argymhellion rheoleiddiol allanol presennol.

Yn Chwarter 2 2025/26, ar y pryd roedd 19 o gamau gweithredu ar y gweill yn y Traciwr Mewnwelediad. Roedd cynnydd cadarnhaol wedi'i wneud wrth ymateb i feysydd gwella rheoleiddiol y Cyngor gyda 95% o'r camau gweithredu (18) â statws perfformiad gwyrdd a 5% (1) â statws Oren.

O'r 14 o gamau gweithredu yn ymwneud ag argymhellion rheoleiddiol lleol, roedd 13 â statws Gwyrdd, ac roedd 1 â statws Oren. Roedd y cam gweithredu â statws Oren yn ymwneud â'r 'adolygiad Safon Ansawdd Tai Cymru gan Gynnwys Tenantiaid Tai'r Cyngor'.

Roedd 5 cam gweithredu ar y gweill yn Nhraciwr Mewnwelediad y BMS yn ymwneud ag argymhellion rheoleiddiol cenedlaethol ac o'r rheiny roedd pob un o'r 5 â statws Gwyrdd.

Yn dilyn ystyriaeth gan y Tîm Arweinyddiaeth Strategol, roedd sefyllfa Chwarter 2 2025/26 Traciwr Insight Rheoleiddiol y BMS bellach yn cael ei hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac wedi hynny, y Cabinet ar gyfer goruchwyliaeth derfynol. Byddai'r Bwrdd Mewnwelediad Strategol yn ymateb i unrhyw sylwadau ac argymhellion gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cabinet ar ôl iddynt ystyried cynnydd Ch2.

Yn unol â'i gylch gwaith, gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu cynnydd y Cyngor hyd yma wrth fynd i'r afael â'r argymhellion a wnaed gan reoleiddwyr allanol y Cyngor fel yr amlinellir yn Nhraciwr Insight y BMS ar gyfer Chwarter 2 2025/26 (Atodiad 1 yr adroddiad) gan gynnwys dileu camau gweithredu wedi'u cwblhau, gyda'u barn yn cael ei chyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.

Gofynnodd N. Ireland (Is-gadeirydd) am sicrwydd mewn perthynas â nifer y camau gweithredu a oedd i fod i'w cwblhau erbyn diwedd mis Mawrth 2026. Mewn ymateb, cynghorodd y Rheolwr Gweithredol - Strategaeth Gorfforaethol a Mewnwelediad fod gwybodaeth yn cael ei chasglu bob chwarter gyda swyddogion o wasanaethau perthnasol yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd. Wrth i ddiwedd Chwarter 3 agosáu, gofynnir i wasanaethau ddarparu eglurder os oedd unrhyw un o'r camau gweithredu yn annhebygol o fodloni'r dyddiadau cwblhau gofynnol a diweddarwyd yr adroddiad yn unol â hynny ar gyfer y diweddariad chwarterol nesaf.

Gan nad oedd unrhyw ymholiadau na sylwadau pellach, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid cynnydd y Cyngor hyd yma o ran mynd i'r afael ag argymhellion presennol a wnaed gan ei reoleiddwyr allanol fel yr amlinellir yn y Traciwr Mewnwelediad Bwrdd Mewnwelediad Strategol atodedig ar gyfer y cyfnod Ch2 2025/26, yn cael ei nodi.

(2) Y dylid barn ac argymhellion y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael eu cyfeirio at y Cabinet (gan gynnwys cymeradwyo tynnu camau gweithredu wedi'u cwblhau o'r Traciwr Mewnwelediad Bwrdd Mewnwelediad Strategol).

Rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

518 CWBLHAU'R DATGANIAD CYFRIFON BLYNYDDOL AR GYFER CYD-BWYLLGOR CORFFORAETHOL DE-DDWYRAIN CYMRU - YMATEBION GAN ARCHWILIO CYMRU A CHYD-BWYLLGOR CORFFORAETHOL DE-DDWYRAIN CYMRU (CAC) –

Darparwyd yr adroddiad er mwyn caniatáu i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried yr ymatebion a dderbyniwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Chyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru yn dilyn pryderon a godwyd gan y Pwyllgor ynghylch oedi wrth baratoi a chwblhau datganiad cyfrifon blynyddol CBCDDdC.

Ynghlwm wrth yr adroddiad yn Atodiad A roedd llythyr gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, a dderbyniwyd mewn ymateb i ohebiaeth a anfonwyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, yn dilyn penderfyniad y Pwyllgor a wnaed yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 23 Mehefin, 2025, yn mynegi pryder y Pwyllgor am yr oedi wrth gwblhau'r cyfrifon ar gyfer Bargaen Ddinesig Rhanbarth Caerdydd.

Cododd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio bryderon tebyg yn ei gyfarfod a gynhaliwyd 21 Gorffennaf, 2025, gyda'r Pwyllgor yn penderfynu:

“Ysgrifennodd Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio at Brif Weithredwr Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru yn mynegi pryder am oedi y Datganiad Cyfrifon a hefyd i fynegi pryder y Pwyllgor ynghylch yr effaith y mae'n ei chael ar gynhyrchu Datganiad Cyfrifon drafft Cyngor Bro Morgannwg”.

Atodwyd ymateb gan y Cyfarwyddwr Strategol Adnoddau (Swyddog Adran 151) CBCDDdC yn Atodiad B i'r adroddiad.

Felly, gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried cynnwys y llythyrau ymateb a gynhwysir yn Atodiadau A a B yn y drefn honno a gwneud sylwadau fel y mae'n ei ystyried yn briodol.

Dywedodd y Cyngorydd M. Hooper fod y llythyr yn Atodiad B yn cyfeirio at y cymhlethdod sy'n gysylltiedig â'r cyfrifon, ond ni chafodd y Pwyllgor erioed ei hysbysu o beth oedd y cymhlethdodau mewn gwirionedd.

Ar ôl ystyried yr adroddiad fe'i

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi cynnwys yr adroddiad.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

519 OLRHAIN PENDERFYNIADAU A CHAMAU GWEITHREDU'R PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO (CAC) –

Roedd cofnod Olrhain Penderfyniadau wedi'i lunio i gynorthwyo'r Pwyllgor i olrhain y penderfyniadau a wnaed a'r camau gweithredu y gofynnwyd amdanynt wrth arfer ei

swyddogaethau.

Roedd cofnod o'r penderfyniad/penderfyniad ffurfiol heb ei wneud gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a wnaed yn ystod blwyddyn ddinesig 2024/25 ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad.

Roedd Atodiad B i'r adroddiad yn gofnod o benderfyniadau/penderfyniadau ar gyfer y flwyddyn ddinesig gyfredol, gan gynnwys hefyd gamau gweithredu anffurfiol a godwyd gan aelodau'r Pwyllgor yn ystod cyfarfodydd. Roedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd pob penderfyniad a cham gweithredu a godwyd.

Argymhellwyd i'r Pwyllgor nodi cynnwys Atodiadau A a B a gwneud sylwadau, yn ôl yr angen.

Argymhellwyd y dylid rhoi gwybod i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn rheolaidd am yr holl benderfyniadau a/neu benderfyniadau a champau gweithredu heb eu gwneud.

Wedi hynny, fe'i

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi cynnwys y cofnod Penderfynu Tacio a oedd wedi'i atodi i'r adroddiad.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

520 ARCHWILIO CYMRU – NODYN BRIFFIO MENTER TWYLL GENEOLAETHOL (PGAMR) –

Roedd y Fenter Twyll Genedlaethol yn ymarfer gwrth-dwyll a gynhelir bob dwy flynedd ledled y DU. Helpodd i atal a chanfod twyll drwy rannu a chyfateb setiau data yn electronig. Yng Nghymru, roedd y Fenter Twyll Genedlaethol yn gweithredu o dan bwerau statudol yr Archwilydd Cyffredinol.

Rhoddodd yr adroddiad nodyn briffio i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a baratowyd gan Archwilio Cymru mewn perthynas â'r Fenter Twyll Genedlaethol 2024-25 ar 31 Gorffennaf, 2025, a oedd ynghlwm yn Atodiad A.

Wedi'i gynnwys yn y nodyn briffio roedd diweddariad ar ymarfer y Fenter Twyll Genedlaethol ar lefel genedlaethol hefyd, gan gynnwys rhywfaint o ddata Bro Morganwg.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi Nodyn Briffio Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cymru yn Atodiad A i'r adroddiad.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

521 ADRODDIAD CYNNYDD ARCHWILIO MEWNOL (PGAMR) –

Rhoddodd yr adroddiad ddatganiad safbwynt i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y gwaith archwilio a gynhwyswyd ac a gymeradwywyd o fewn y Cynllun Archwilio Mewnol yn Seiliedig ar Risg 2025-26.

Manylwyd ar grynodeb o'r cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Archwilio Mewnol ar 31 Hydref, 2025 yn Atodiad A i'r adroddiad. Crynhodd Tabl 1 fod 22 o adolygiadau archwilio wedi'u cynllunio wedi'u cwblhau, a oedd yn cyfateb i gyfradd gwblhau o 38%.

Roedd barn archwilio, yn seiliedig ar yr asesiad o gryfderau a gwendidau'r meysydd a archwiliwyd trwy brofi effeithiolrwydd yr amgylchedd rheoli mewnol, wedi'i rhoi i'r 22 archwiliad a gwblhawyd fel a ganlyn: 7 Sicrwydd Sylweddol, 13 Sicrwydd Rhesymol a 2 Sicrwydd Cyfyngedig.

O fewn Cynllun 2025-26 roedd 11 archwiliad na chynhaliwyd na chwblhawyd yn 2024-25. Dangosodd Atodiad B i'r adroddiad statws yr archwiliadau hyn; roedd 8 wedi'u cwblhau, roedd 1 ar y gweill ac roedd 2 i fod i ddechrau.

Hyd yma, gwnaed cyfanswm o 113 o argymhellion (5 blaenoriaeth uchel, 47 blaenoriaeth ganolig a 61 blaenoriaeth isel) i wella'r amgylchedd rheoli. Roedd y cynnydd a wnaed wrth weithredu'r argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig yn cael ei fonitro'n rheolaidd gan y tîm Archwilio ac yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor hwn.

Gofynnodd y Cynghorydd M. Hooper sut y gallai Cynghorwyr gymryd rhan yn yr archwiliad cyfarfodydd hybrid. Mewn ymateb, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod y cylch gorchwyl wedi'i gyhoeddi, a bod yr archwiliad yn mynd rhagddo ar hyn o bryd. Roedd holiadur wedi'i anfon allan a byddai eglurder ynghylch y gynulleidfa darged yn cael ei geisio.

Dywedodd y Cadeirydd y byddai'n ddefnyddiol cysylltu â'r Cynghorwyr hynny sydd â diddordeb yn yr archwiliad cyfarfodydd hybrid i gael eu hadborth.

Gofynnodd y Cynghorydd M. Hooper faint o archwiliadau oedd heb eu dyrannu. Mewn ymateb, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol, ar 31 Hydref, fod 11 wedi'u dyrannu i Archwilwyr ac roeddent i fod i ddechrau a bod 12 heb eu dyrannu eto. Dangosodd gwybodaeth ddiweddaraf ar 30 Tachwedd fod 11 heb eu dyrannu a byddent yn cael eu dyrannu yn ystod chwarter 4 a bod yr holl archwiliadau eraill wedi dechrau.

Wedi hynny, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi cynnwys yr adroddiad a'r cynnydd a wnaed yn erbyn Cynllun Archwilio Mewnol yn Seiliedig ar Risg 2025-26.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

522 ADRODDIAD MONITRO ARGYMHELLION (PGAMR) –

Rhoddodd yr adroddiad ddatganiad safbwynt i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar argymhellion archwilio mewnol a nododd y rhai a oedd wedi'u gweithredu a'r rhai nad oeddent wedi'u gweithredu hyd at 31 Hydref, 2025. Roedd y datganiad safbwynt ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad.

Gwnaed argymhelliad archwilio i wella gwendid a nodwyd mewn rheolaeth i liniaru'r risg a nodwyd, felly nes i'r argymhelliad gael ei weithredu roedd y risg yn parhau.

Hyd yn hyn, gwnaed 52 o argymhellion (5 blaenoriaeth uchel a 47 blaenoriaeth ganolig) yn dilyn cwblhau archwiliadau o gynllun blynyddol eleni. Cytunwyd ar bob un, gweithredwyd 24 ac roedd gan y 28 argymhelliad sy'n weddill (2 blaenoriaeth uchel a 26 blaenoriaeth ganolig) ddyddiad targed yn y dyfodol.

Nid oedd unrhyw argymhellion hwyr ond roedd sawl argymhelliad a wnaed mewn blynyddoedd ariannol blaenorol, a oedd â dyddiadau gweithredu yn y dyfodol o hyd. Hyd nes y byddai'r rhain wedi'u gweithredu yna roedd risgiau a nodwyd yn parhau.

Manylwyd manylion yr 1 argymhelliad blaenoriaeth uchel a'r 3 argymhelliad blaenoriaeth ganolig a wnaed yn archwiliadau 2023-24 a oedd â dyddiadau targed yn y dyfodol o hyd yn Atodiad B i'r adroddiad.

Parhaodd y tîm Archwilio i fonitro'r 21 argymhelliad a wnaed yn ystod 2024-25, a oedd â dyddiad gweithredu yn y dyfodol o hyd, ynghyd â'r cynnydd a wnaed wrth weithredu'r argymhellion a wnaed yn ystod archwiliadau 2025-26.

Tynnwyd sylw Tîm Arweinyddiaeth Strategol y Cyngor ac yn y pen draw i'r Pwyllgor hwn at unrhyw oedi neu broblemau diangen.

Trafododd y Pwyllgor y dyddiadau cytunedig diwygiedig a ddangosir yn Atodiad B, gan amlygu pwysigrwydd y Pwyllgor yn derbyn gwybodaeth mor gyfredol â phosibl.

Wedi hynny, fe'i

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi cynnwys yr adroddiad a'r wybodaeth a ddarparwyd mewn perthynas â statws yr argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

523 RHAGLEN WAITH YMLAEN (PGAMR) –

Roedd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sawl swyddogaeth a chyfrifoldeb craidd o fewn ei gylch gwaith.

Derbyniodd adroddiadau a chyflwyniadau drwy gydol y flwyddyn i'w alluogi i gyflawni'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau craidd hynny'n effeithiol ac i roi hyder iddo yn llywodraethu ariannol yr Awdurdod.

Er mwyn galluogi'r Pwyllgor i roi'r sicrwydd hwn ac i sicrhau ei fod yn ymdrin â'i ystod o gyfrifoldebau, cyflwynwyd Blaenraglen Waith (BW) ym mhob cyfarfod, gan nodi'r adroddiadau i'w cyflwyno mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, i'w cymeradwyo neu eu diwygio, yn ôl yr angen. Roedd y BW ar gyfer 2025/26 yn Atodiad A yr adroddiad.

Nododd y Pwyllgor y byddai adroddiad ar falansau ysgolion yn cael ei gyfeirio o'r Cabinet ac amlygodd bwysigrwydd i Swyddog Adran 151 ar gyfer Pwyllgor Cyd-Ddeddyrain Cymru fynychu cyfarfod yn y dyfodol i drafod eu datganiad cyfrifon blynyddol yn fanwl.

Wedi hynny, fe

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid nodi'r Rhaglen Gwaith Ymlaen.
- (2) Y dylid cymeradwyo'r amserlen eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf ar 23 Chwefror, 2026.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.